

„Nu-mi las nimănui țara și neamul, nici mort !”

Jurământul de credință al ardelenilor față de împărat, față de Mihai și fiul său, Nicolae

Voievodul victorios și-a stabilit capitala statului unificat la Alba Iulia.

Până în acești ultimi ani, principii transilvani conduceau din cetăți bine protejate, nu neapărat din Alba Iulia, fiecare de unde credea de cuviință. Odată cu întronarea lui Mihai, capitala principatului a devenit una stabilă, centrală, oficială, de unde se conduceau treburile principatului: Alba Iulia, capitală statală și reședință de pricipi. Pentru istoria noastră, pentru românii ardeleni patrioți din generațiile următoare, capitala Ardealului va însemna capitala marii înfăptuiri politice a Domnului cu nume, înfățișare și fapte de arhanghel, Mihail.

În noile condiții, pentru a avea succes politic în noua situație, Mihai avea nevoie de colaborarea și fidelitatea supușilor săi. De aceea, Mihai a impus un jurământ față de împărat, a tuturor nobililor ardeleni. Mihai a mai introdus încă unul, față de noul Voievod român, care suna astfel: „Eu, (cutare) jur pe Dumnezeu cel viu, care e tatăl, fiul și duhul sfânt, că voi fi credincios și drept guvernatorului Majestății sale împărătești romane pentru Transilvania, lui Mihai-Vodă. Voi fi dușman dușmanilor și prieten prietenilor lui și orice voi auzi că ar fi împotriva lor, vă voi arăta magnificenței voastre. Așa să-mi ajute Dumnezeu !” -Ion Sârbu-„Istoria lui Mihai-Vodă Viteazul, domnul Țării Românești”- 1904

Apoi, au fost puși să jure fiului său, Nicolae.

Mihai îi confirmă împăratului supunerea ardelenilor prin jurământ: *„i-am făcut a jura din nou credință Măriei Tale.”*-Nicolae Iorga-„Scrisori de boieri, Scrisori de Domni”-1925

În primele zile după intrarea în Alba-Iulia, în noiembrie 1599, Rudolf al II-lea îl consultă pe arhiducele Matthias, fratele său, despre cum ar putea realiza un „aranjament fericit în Transilvania și dacă voievodul român ar putea stăpâni acolo”.

Din partea împăratului, Mihai nu a obținut încă nici un titlu, acesta amânând mereu decizia asupra titulaturii sale. Acest titlu de guvernator al Ardealului, îl va obține mult mai târziu, după îndelungi ezitări ale lui Rudolf al II-lea, când numirea nu mai folosea la nimic.

Împăratul numește comisari imperiali pentru supravegherea și sfătuirea lui Mihai

Pentru a fi mai bine informați, împăratul și papa trimiteau la curtea transilvană în afară de diplomați papali și comisari imperiali, multe alte persoane suspuse, cu diverse misiuni; consilieri, trimiși speciali, soli, etc. În același timp, împăratul își trimite reprezentanții, comisarii imperiali, cu misiunea de a fi informat asupra derulării evenimentelor din Transilvania. Aceștia raportau tot ce vedeau și auzeau, supraveghind îndeaproape mișcările, faptele și vorbele domnitorului. Câțiva din comisarii imperiali vor fi trimiși sporadic, alții vor rămâne în permanență alături de Mihai, cu scopul de a afla cât mai multe din intențiile și planurile voievodului Mihai. Împăratul făcea apel la abilitățile și iscusința lor, ca să-l iscodească „discret și imperceptibil, pentru ca voievodul să nu simtă”. Se considera că aceștia vor veni să discute în mod delicat cu Mihai organizarea țării, paza cetăților, împărțirea prăzilor și a donațiilor, să vegheze asupra buneii rânduiei, la împărțirea dreptății, etc.

Printre comisarii imperiali, fiecare însărcinați cu anumite domenii de supraveghere se numărau milanezul Carlo Magno, responsabil cu aflarea discretă a gândurilor lui Mihai, croatul David Ungnad responsabil de organizarea garnizoanelor, nobilul sătmărean căpitanul Mihail Székely, dr. în avocatură Bartolomeo Pezzen consilier și sfetnicul împăratului și care făcea parte din Consiliului de Război a împăratului, Giovanni de Marini Polli, Germanico Malaspina nunțul papal, nobilul Pálffy pentru consiliere politică, etc.

Mihai a sesizat scopul trimerii lor și de altfel era convins de rolul acestora de a-l supraveghea și spiona. De atitudinea și de raporturile acestora va depinde în viitor poziția și prestigiul de care se va bucura Mihai în viitor, în timpul domniei sale în Ardeal.

La 6 decembrie, 1599, din Plzen, Rudolf al II-lea îi scrie arhiducelui Matthias, fratele său, despre atitudinea care ar trebui manifestată față de Mihai Vodă: „Deoarece Voievodul nu s-a arătat până acum vrăjmaș (deși unele din acțiunile sale ar putea da de bănuț) nu vedem cum am putea fi împotriva lui și

cum am întreprinde ceva cu forța, căci ar fi nevoie de bani și oșteni și anume de foarte mulți; de aceea este mai oportun acum să amânăm lucrurile până când vom avea știri mai multe și mai sigure despre Dieta de acolo și despre alte planuri ale sale, precum și să respingem, totuși cu blândețe, cererea lui Basta de a deveni guvernator în Transilvania. Voievodul n-a avut niciodată încredere și simpatie în generalul Basta și să procedăm în funcție de felul cum se vor desfășura în continuare lucrurile și știrile, putând surveni zilnic fel de fel de întâmplări. Apoi vom lua în considerare și părerea Voastră, cu privire la instalarea guvernului transilvan și cele ce țin de aceasta, împreună cu o cerere separată, căci nu vom rămâne în nici un caz inactivi în această chestiune.”

De pe-acum, Mihai avea un dușman înrăit; pe Giorgio Basta, care tânjea la postul de guvernator al Ardealului, deși Mihai cucerise acest principat prin periclitarea vieții lui, a familiei sale, pe cheltuiala proprie și cu mari pierderi de tineri ostași. Basta, avea ambiția să ocupe locul lui Mihai, după cum se vede din scrisoarea împăratului către arhiducele Matthias.

Primele măsuri organizatorice luate de Mihai pentru a conduce unitar, din punct de vedere politic, economic, social și militar cele două țări unite

Deși după intrarea în Ardeal, Mihai nu cerea nimic pentru el, după puțin timp, Mihai prinde curaj și visează o poziție mai înaltă, cea pe care și-o dorea, corespunzător sacrificiilor făcute și victoriei sale zdrobitoare. Pentru a-și întări poziția politică și militară, Mihai vrea să fie acceptat în zonă ca un domn al celor două țări și să fie recunoscut de puternicii săi vecini, atât de turci cât și de imperiali. Pentru câteva luni, Mihai este în așteptarea recunoașterii sale de către turci, ca principe al Transilvaniei. Pe plan internațional, turcii sunt siliți în final, să recunoască alipirea Transilvaniei la Imperiul Romano-German, deși, începând cu prima jumătate a secolului al XVI-lea, după victoria de la Mohács din 1526 și Buda din 1540, acesta era considerat un principat vasal turcilor. Se observă cum imperialii încep să câștige teren, să-și extindă zona de influență în principatul Transilvaniei, în detrimentul turcilor.

Prin dubla suzeranitate (otomană și habsburgică), Mihai a căutat să se emancipeze de consecințele tratatului de la Alba Iulia, din 20 mai 1595, prin care recunoscuse suzeranitatea principelui Transilvaniei, Sigismund Báthory.

La 11 decembrie 1599 Mihai primește la festivitatea de înscăunare, colanul și veșmântul de ceremonie, alături de scrisori binevoitoare, trimise de împărat. Mihai Voievod a mai primit investitura de Domn al Valahiei și a Transilvaniei și de la sultan, în noiembrie 1599, în același timp cu recunoașterea fiului său, ca Domn în Valahia

La 1 ianuarie 1600, Mihai îi primește foarte bine, cu o mare ceremonie și pompă, pe David Ungnad și Sigismund Forgács care vin din partea împăratului și-i prezintă lui Mihai medalia cu diamante și rubine, trimisă de Rudolf al II-lea. Mihai îi trimite în schimb împăratului un covor turcesc și stofă orientală.

Mihai-Vodă exercita puterea politică și militară a principatului, fiind recunoscut de către Dieta Transilvaniei, forul politic, legislativ și constituțional al țării, ca principe al Ardealului și ca guvernator imperial. Dieta avea rolul unui parlament, în care stările națiunilor conlocuitoare, excepție românilor, croiau soarta țării. El își asumă puteri depline în calitate de Crai al Ardealului și începe o politică proprie.

Chiar dacă a fost recunoscut de Dieta doar ca guvernator imperial, Mihai a fost conducătorul *de facto* al Transilvaniei, Dieta recunoscându-i titlul de *locum tenens (locțiitor)* al Transilvaniei, așa cum se specifică în diplomele latine. Mihai a vrut să-și legitimeze puterea, pentru a fi considerat ca un membru firesc, continuator al șirului de principii care l-au precedat.

În ciuda calității oficiale de trimis al habsburgilor, Mihai era privit încă de la început cu o ostilitate ascunsă sau chiar vădită uneori de către nobilimea ardeleană, care vedea în el un uzurpator al puterii, un cuceritor venit cu violență și care putea să schimbe mersul politicii și a vieții sociale existente până atunci, fapt care nu le convenea. Foarte mulți contemporani nu au putut face abstracție de etnia românească a voievodului.

Discriminarea românilor și a confesiunii lor, înaintea de venirea lui Mihai în Transilvania

Baza instituțiilor din Transilvania (principe, consiliul principelui, dieta, justitia, armata, biserica, administrația etc.) era dată de sistemul celor trei națiuni (cea maghiară, cea a sașilor și cea a secuilor) și patru religii: romano-catolică, calvină, luterană și unitariană.

„Pentru înțelegerea fisurilor mari ale sistemului transilvan la venirea lui Mihai, cea mai acută rămâne chestiunea românilor. Aceștia se aflau în afara sistemului „constituțional” al principatului, fiindcă ei nu erau recunoscuți oficial nici ca națiune și nici ca religie. Erau doar tolerați pentru că ei constituiau forța de muncă, purtătorii principali ai sarcinilor publice, fiind utilizați la muncile cele mai grele de pe moșiile grofilor. Conform unor aprecieri din epocă și a unor estimări ulterioare — în lipsa izvoarelor statistice — românii reprezentau între jumătate și două treimi din populația țării și erau răspândiți peste tot în principat. Or, echilibrul guvernării nu putea fi păstrat mult timp prin excluderea de la conducere a majorității populației”. Ioan-A. Pop, „Națiunea română medievală și situația etniei românești în secolele XIII-XVI”, București, 1998, p. 37-128.

Politica internă lui Mihai. El ia măsuri novatoare, nemaipomenite până atunci, favorabile românilor transilvăneni

Decretarea limbii române, limbă de stat în Transilvania

Națiunea română este ridicată la rang egal cu cea a celorlalte națiuni conlocuitoare

„Mihai nu a tins să-i facă pe români stăpânii Transilvaniei, dar a vrut să-i facă regnicolari, adică să le așeze drepturile în rând cu ceilalți locuitori. Unele dintre aceste măsuri le-a luat personal prin autoritatea pe care i-o conferea funcția de principe, altele prin intermediul unor instituții ale statului. Domnul a avut după cum reiese din textele oficiale păstrate, două categorii de „dorințe”: unele îndreptate „spre binele și dănuirea sărmanei noastre țări” dar legate în fond de oștire și purtarea războiului (asigurarea hranei și a banilor necesari) și altele, referitoare la soarta românilor (a unor categorii dintre ei).

În

Transilvania, Mihai a început organizarea noului stat. Cărmuirea Transilvaniei, a cărei organizare de stat era deosebită față de cea din Țara Românească, presupunea o serioasă strategie adaptată realităților de aici, probleme pe care Mihai trebuia să le rezolve cât mai judicios și cu cât mai

Cetatea Șoimoș, Lipova. Cetatea Șoimoș se află pe malul drept al Mureșului, vizavi de Lipova și deasupra satului cu același nume, pe un deal înalt de 252 metri. A fost construită după primele invazii ale tătarilor în zonă și este atestată documentar din anul 1278.

Imagine luată de pe opiniatimisoarei.ro

mare succes, pentru a putea continua să rămână pe noua poziție politico-militară. Spre deosebire de Valahia aici, în Ardeal, pozițiile nobililor din orașele ardelene erau foarte puternice. Nobilimea maghiară și bogatul patriciat săsesc, aveau un rol important din punct de vedere economic și politic și beneficiau de o legislație și de privilegii proprii, care le așezau într-o poziție superioară celor din Valahia.

Mihai a trebuit să țină seamă de toate aceste realități; a recunoscut toate instituțiile existente și a respectat rolul fiecăreia. În același timp, s-a străduit să le amelioreze, să le adapteze și să le modifice într-un sens centralizator și unificator. Dacă timpul i-ar fi îngăduit-o, el ar fi putut chiar optimiza și perfecționa acest sistem și realități, astfel încât treburile statului să fie bine conduse într-un viitor apropiat sau chiar mai îndepărtat, dacă ar fi avut șansa să rămână la cârma țării.

Își propune să respecte vechile legi și principii de guvernare, să conducă alături de nobilii Ardealului, dar și de boierii și căpitaniii săi, români. Sfatul princiar și consilierii săi din Ardeal a fost alcătuit, în egală măsură, din nobili maghiari și boieri români, un fapt convingător că Mihai a vrut să dea

satisfacție tuturor colaboratorilor săi, pe principii egalitare de participare a tuturor, indiferent de naționalitate, la viața noului stat.

Mihai ia toate măsurile pe care le consideră oportune pentru a fi acceptat în fruntea țării. Pentru a fi un domn pe placul împăratului și a nobilimii ardeleni, Mihai nu a modificat sistemul constituțional al Transilvaniei: nu a intervenit în reprezentarea națiunilor politice, nobilimea maghiară, sașii și secuții. Așa cum a promis dintru început, decizia lui Mihai-Voievod era în continuare, de a respecta vechile rânduieli, legislația anterioară și pozițiile nobiliare și militare ale fostelor oficialități transilvane, dar de a cârmui țara introducând legi și măsuri ce corespundeau parțial principiului și modelului românesc. Astfel, a intervenit modificând organizarea constituțională, în alcătuirea Consiliului principatului transilvănean, unde a introdus doi dintre boierii săi români, așezând în cetăți pârcălabi proprii, dar păstrând vechii funcționari.

La fel, în Dieta Transilvană a adus boieri români iar pe unii din nemeșii transilvăneni i-a numit în Divanul Valahiei. A făcut un echilibru, a mixat aceste instituții, pentru a le putea avea mai bine sub controlul său și pentru a unifica stilul de conducere în cele două țări; aceasta era strategia sa pentru a diminua diferențele existente de până acum în conducerea politică a lor. Mihai a numit în multe dregătorii ardelenesti pe lângă cei locali și alți boieri de încredere din Valahia, pe care i-a însărcinat cu diverse obligații. O viziune care pe mulți i-a intrigat și contrariat.

Căpitanii armatei și nobilii din Dieta Transilvaniei și a Valahiei au fost păstrați cu diferite ranguri, considerându-se experiența lor anterioară și jurămintele pe care le-au depus.

Viziunea lui Mihai era de a îmbina și corela cele două administrații și legislații (ardelene și muntene). Această idee a avut un rol deosebit de benefic pentru că a optimizat structura și funcționarea statală, extrăgând și utilizând din vechile rânduieli, ceea ce este mai potrivit și mai bun pentru prezent și viitor. Pentru Valahia, beneficiul a fost că aici s-au introdus măsuri și metode care au fost preluate din rânduielile transilvane, care în acel timp, erau în pas cu evoluția europeană, fiind mai moderne.

Aceste măsuri novatoare dovedeau inteligența noului Domn Mihai, și au constituit baza legislativă, socială, economică și militară *ad initio*, necesară unei funcționări propice a celor două principate reunite.

În Transilvania el introduce și noi măsuri, pe care le consideră oportune, combinate cu elemente specifice unei administrații românești. Este cunoscut faptul că dregători români și boieri din Valahia au primit însărcinări speciale în Transilvania, iar unii dintre nobilii din Dieta ardeleană vor avea atribuții și în Sfatul Domnesc al Țării Românești. Având intenția să omogenizeze din punct de vedere politic, administrativ, economic, social și etnic cele două țări, Mihai a inițiat un mecanism de guvernare cât mai asemănător în cele două țări.

Prin noua Cancelarie a Transilvaniei, în care boierii români aveau un mare rol de jucat, el emitea actele de jurisdicție pe care le avea stăpânul suprem al țării; a stabilit și numit Sfatul Princiar, a convocat Dieta în mai multe rânduri și printre altele, a ratificat și unele confiscări și dării de moșii.

A stabilit imediat hotărâri urgente prin Dietă, pentru a procura bani, în scopul de a asigura întreținerea armatei sale, pe care a repartizat-o în tot Ardealul. Gândul său, permanent în slujba și spre menținerea forței armate, l-a obligat să mărească dările către stat. Obiectivul principal al Dietelor a fost acela de a vota contribuții financiare net superioare celor anterioare, „*pentru rămânerea patriei noastre în unire cu creștinătatea*” - așa cum afirma Mihai.

În noiembrie 1599 s-a stabilit un impozit de 6 florini pe poartă, dublul celui obișnuit, nutreț pentru caii oștirii, rechiziții de vite, care sunt acceptate de Dietă în noiembrie 1599. În schimb, Mihai se obligă să nu afecteze interesele privilegiaților ardeleni. Se mai stabileau și dări în postav pentru îmbrăcămintea ostașilor.

Aceste dări, apăsau clasa cea mai defavorizată, țăranii, plătitori de taxe și dări și a creat nemulțumiri în rândul nemeșilor transilvăneni.

În Ardeal, era stabilită o armată ce număra cam 20.000 de ostași, ce au fost repartizați prin toate localitățile și casele și care trebuia întreținută. Ca o consecință, s-au produs multe revolte și alte evenimente nedorite din partea unor mercenari indisciplinați. Mihai a luat imediat măsuri severe de pedepsire.

Pentru a nu pierde cetățile, Mihai, cheamă la Sibiu pe toți nobilii iertați, alături de căpeteniile sașilor, magistrații orășenești, cerându-le să păstreze cetățile sub ascultarea împăratului și să i se supună acestuia.

A confiscat averea și domeniile Bathoreștilor și ale nemeșilor fugiți din Ardeal, un milion de galbeni, 24 de care cu aur și argint, cu care a plătit soldele oștenilor săi pe trei luni și pentru a patra lună le-a dat banii în avans, ca să fie mulțumiți. De asemenea, averile confiscate și domeniile nemeșilor fugiți, le-a împărțit boierilor săi, apropiaților și căpitanilor care l-au susținut, fapte ce au stârnit indignare și nemulțumire atât în rândurile nobilimii maghiare cât și a celor din Casa de Austria. Doamnei Stanca, soția lui, i-a donat Cetatea Făgărașului, cea mai fortificată cetate a Ardealului acelor timpuri, cetate care până atunci fusese a principesei Maria Cristierna, soția lui Sigismund Báthory.

La venirea lui Mihai în Transilvania, mama lui Mihai Viteazul, Doamna Tudora, a rămas în Muntenia. Ca să o știe în siguranță din punct de vedere material, i-a lăsat ca danie, câteva moșii în Valahia: Studina lui Mesteacăn, Frăsinetul de Câmpie, Studenița lui Hămeiu, Crușovul și Studina lui Bărbulea.

La 1 noiembrie 1599, prin realizarea unirii Ardealului cu Țara Românească, eveniment de importanță capitală pentru noi, românii, se deschidea o nouă etapă pentru istoria noastră; începutul refacerii unității teritoriale și naționale a Daciei Antice, în limitele și posibilitățile pe care le-a avut domnitorul valah la acea vreme, în scurta sa domnie. Coagularea forțelor românești din Valahia și Ardeal a constituit primul nucleu de coeziune socială, politică, economică și spirituală a românilor. Mihai Viteazul era de acum încolo, un domn român peste românii ardeleni, spre deosebire de principii ardeleni, care nu erau români, dar care aveau sub stăpânire nația română. E o deosebire fundamentală pe care au remarcat-o și istoricii timpului și marile personalități ale epocii. Transilvania era un stat cu o populație covârșitoare românească, dar condus de principii străini. Acum, s-a instituit de fapt dreptatea, ca majoritatea să fie reprezentată printr-un domn de același neam: un domn român în fruntea românilor. Venirea lui Mihai ca Domn, a constituit un act de profundă semnificație istorică și de dreptate pentru nația română.

După sosirea lui Mihai în Transilvania, care era un stat etnic majoritar român, condus de străini, este acum condus de un domn român.

Mihai afirmă cu tărie: *„Ba chiar și boierii din țara mea și toate treptele, deoarece din toate timpurile am fost uniți cu Ardealul și în toate s-au înțeles, sunt cu totul străini de ruperea de la datorință către Ardeal, nici nu cred că rupându-se de Ardeal să poată rămâne Țara Românească teafără, sub scutul creștinătății.”* - dr. istorie Marin Cristian – „Mihai Viteazul” 2013

Mihai este conștient de legăturile complexe existente între Ardeal și Valahia. Acum, nu puteau să-și continue existența decât împreună. Venirea lui Mihai de la sud de Carpați, a confirmat vocația Țării Românești de reconstituire a unității poporului român, primele inițiative ale Unirii venind de la sud de Carpați.

Poezia „Mihai și călăul”, de Dimitrie Bolintineanu, ni-l prezintă pe Mihai, Domn al vechii Dacie, prima etapă a visului său ambițios, de reîntregire a Daciei, pe care l-a realizat în final.

„În cetatea Clujul, într-un vechi palat,

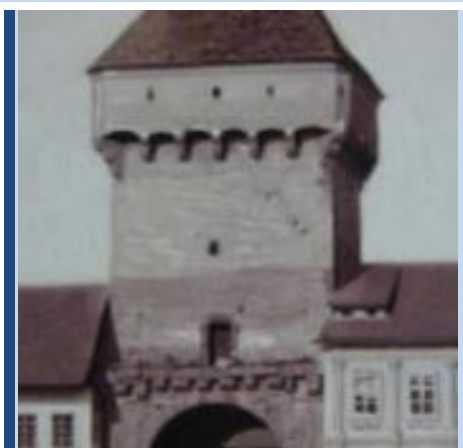
Stă Mihai Viteazul rege-ncoronat.

Ungurii, românii, sașii i se-nchină:

Dacia revarsă vechea sa lumină.”

Voievodul a organizat Cancelaria Domnească, prin care a început să emită, pentru prima dată în Transilvania, acte oficiale în limba română, alături de cele în latină, slavonă și maghiară. Pe lângă marele număr de acte latinești și maghiare, emise de cancelaria Principatului, spre sfârșitul stăpânirii sale, se înmulțesc actele și scrisorile românești.

Tot prin Cancelaria Domnească, Mihai-Voievod a emis sigiliile și a convocat patru Diete, unde a adoptat hotărâri importante pentru români; prima la 20-28 noiembrie 1599 la Alba Iulia, a doua, la 12-15 martie 1600 la Brașov, a treia la 20-27 iulie 1600 la Alba Iulia,

Cetatea Cluj- poarta de intrare în cetate
Imagine luată de pe viaromania.eu

dar ultima, convocată la Sebeș la 1 septembrie 1600 a fost anulată, datorită revoltei nobililor unguri care nu s-au prezentat și au organizat o altă Dietă separată, la Turda.

În locul stemei și insinelor maghiare, actele emise erau acum alături de latină și maghiară și în limba română. Ele purtau pecetea Domnească a lui Mihai.

În același timp, a luat măsuri deosebit de importante favorabile românilor ardeleni, care demonstrează dorința lui de a fi Domnul tuturor românilor și de a transforma și adapta Ardealul după un model apropiat de cel muntean prin toată funcționarea sa, politica administrativă, economică, socială, militară, însă cu respect față de drepturile și libertățile națiunilor conlocuitoare și față de vechile rânduieli existente.

Convocarea primei Diete, la 20 noiembrie 1599, a fost făcută de Mihai și desfășurată fără știrea și aprobarea lui Rudolf al II-lea, împăratul Austriei, în numele căruia a intrat și cucerit Ardealul. Mai mult, este relevant faptul că a invitat să participe la lucrările Dietei „în numele său propriu” nobili distinși din Valahia, Ardeal și din teritoriile transilvane acaparate de Habsburgi în 1593 și aflate sub autoritatea și jurisdicția împăratului creștin, smulse recent din trupul Transilvaniei și supuse dominației austriece. Acestea erau: comitatele Solnoc, Zarand, Baia- Mare, Bihor, Zalău, Crasna, Hust, Șimleu, Maramureș, etc. Acest fapt a nemulțumit Casa de Austria